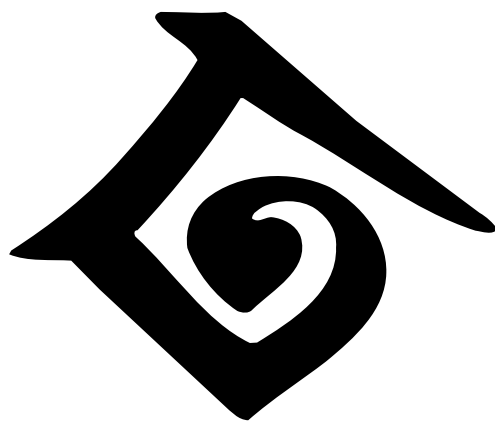

**TÝŽDEŇ
KREŠŤANSKÉHO
DOMOVA**

6.–13. 2. 2010

ZÁKLADY A STAVBA MANŽELSTVA

1. ÚVOD

Počas detského programu v jednom zbere viedla deti a robila im šepkárku usmievavá asi 35-ročná žena. Dobre som videl na jej manžela sediaceho medzi poslucháčmi. S úsmevom sledoval vystúpenie svojich dvoch detí. Mňa však zvlášť upútal pohľad, akým sa väčšinu času pozeral na svoju manželku. Bol to pohľad obdivu, radosti, spokojnosti a šťastia. Cez prestávku som sa o tom zmienil a on objal svoju ženu a so šťastným úsmevom mi povedal, že aj po pätnástich rokoch manželstva sa milujú a sú veľmi šťastní.

Keď som neskôr pomáhal riešiť párom ich manželské krízy, spomenul som si na tento šťastný pár a kládol som si otázku: Prečo sa mnohým ľuďom podarí vytvoriť pevné a obohacujúce manželstvo, ktoré nerozbijú žiadne krízy či ťažké okolnosti? Ktoré vlastnosti, aké povahové črty a konanie spoluvytvárajú vzťahy mužov a žien? Ktoré zdedené či získané postoje, zvyky, spôsoby či vlastnosti naopak zásadným spôsobom prispievajú k rozpadu manželstva? Čo môžu a čo by mali manželia robiť, aby sa ich vzťah budoval a získal na kvalite? Nikdy nebolo k dispozícii toľko populárnych kníh a odborných výkladov na tému manželstva, rodiny a výchovy ako dnes. Paradoxné je, že sa nikdy (v civilizovaných krajinách) nerozpadalo toľko manželstiev, ako je to dnes. V roku 2008 bolo v Českej republike **rozvedených** 49,6% manželstiev a v Slovenskej republike už rozvodovosť prekročila 50-percentnú hranicu!

Tento problém sa však ako prílívová vlna prelial nepripravenou cirkvou a my sa iba prekvapene pýtame, ako je to možné? Ak sa cirkvi medzi rokmi 1970 až 1980 chválili, že na 30 rozvodov „vo svete“ pripadá len jeden v cirkvi, v súčasnosti sa tento rozdiel zmazal. V roku 1999 sa v USA rozviedlo 21% katolíkov a luteránov, 25% ďalších protestantských cirkví, a dokonca 34% baptistov. S lútosťou však musím povedať, že problémy nefungujúcich, narušených a rozvedených manželstiev začínajú byť vážnym problémom aj v našej cirkvi, kde je 26% rozvedených – a to aj napriek tomu, že naša cirkev vo svojej vierouke kladie taký veľký dôraz na man-

želstvo a rodinu a na túto tému vydáva veľké množstvo zaujímavých kníh.

Problém vynikne, keď si za týmito číslami predstavíme problémy a osudy jednotlivých ľudí. Títo dospelí – muži a ženy – počas traumatizujúcich okolností, hádok, napätia a následne rozvodu prežili bolesť, zavrhnutie, odmietnutie, citové zranenia, osamelosť. Stotisícim, ba miliónom detí v rôznych krajinách sa rozpadol domov, ktorý im poskytoval duševné a citové bezpečie. Tieto deti stratili rozpadom rodiny jedného z rodičov. Často hľadajú príčinu tohto javu v sebe a pravdaže, obviňujú samy seba. Táto tragédia vždy nejakým spôsobom poznamená ich životy. Na svet a na život sa už budú pozerat s oveľa väčšou nedôverou. A najsmutnejšie na tom je, že keď raz vzniknú problémy aj v ich manželstvách, budú v rozvode vidieť jediné „prijateľné riešenie“.

Medzi hlavné príčiny rozvodov majoritnej spoločnosti patrí alkoholizmus, zneužívanie a násilie, nevera, zlá manželská komunikácia, nedostatok spoločne stráveného času a negatívny vplyv médií. Pri pohľade na stúpajúcu úroveň rozvodovosti v cirkvi sa musíme pýtať: Ktoré faktory predstavujú hlavné príčiny rozvodov veriacich ľudí? A ako je možné, že ani biblické princípy, rady Božieho slova a prostredie cirkvi nie sú schopné vyvážiť vplyvy a príklad okolitého sveta na veriace rodiny? Prečo sa vytratili ideály cirkvi založenej na Božom slove? A ako je možné, že sa v oblasti kresťanských manželstiev oveľa viac neprejavuje Božia premieňajúca moc? V čom je teda tajomstvo tých šťastných a zdravých manželstiev v cirkvi?

Odpovede na tieto otázky budeme hľadať v tohtoročnej sérii prednášok s názvom *Základy a stavba manželstva*. Budeme sa zaoberať širokou témou vzťahov, ktoré majú kľúčový význam pre manželstvo. Začneme premysľaním o tom, ako príklad rodičov formuje budúce chápanie základov manželstva u ich detí. Budeme pokračovať pohľadom do vlastného hrišneho srdca, poukážeme na zázrak jeho premeny v Kristovi a obrátenie človeka, ktorý je schopný nadväzovať zrelý, dávajúci a obohacujúci vzťah, čo je kľúčové pre pevné základy manželstva.

J. Hrdinka

Milí bratia a sestry, dostávate do rúk materiál pri príležitosti svetového týždňa Kresťanského domova CASD a Národného týždňa manželstva. Je možné použiť ho v danom týždni alebo ako podnetný materiál na pravidelné stretnutia KD v nasledujúcich mesiacoch. Ako autori vám prajeme hodnotné zamýšľanie sa nad ústrednou témou celého týždňa, ktorou je naše ľudské „ja“.

Za oddelenie kresťanského domova

Č-S unie CASD

Aleš Zástěra

---

2. KDE SA TO ZAČÍNA: ONI A JA

J. Hrdinka

„Toto sú prikázania... , ktoré mi Hospodin, váš Boh, prikázal vás učiť..., aby si zachovával všetky ustanovenia a príkazy, ktoré ti dávam – ty, tvoj syn i vnuk – po všetky dni svojho života, aby si dlho žil... Tieto slová, ktoré ti dnes prikazujem, budeš mať na srdci. Budeš ich vštepovať svojim synom...“ (5 Moj 6,1-7)

Tie najcennejšie hodnoty, ktoré rodičia odovzdávajú svojim deťom, nie sú vzdelanie, postavenie v spoločnosti alebo majetok, ale láskyplné vzťahy – k Bohu, k druhým ľuďom a zvlášť k partnerovi – a tie sa deti učia napodobňovaním.

Po jednom z nedávnych masakrov na strednej škole, keď študent zastrelil viac než desať spolužiakov a učiteľa, sa rozpútal spor medzi médiami, verejnosťou a dvomi tábormi psychologov. Jedni tvrdili, že veľkú vinu za nárast agresivity mladistvých nesú médiá, ktoré verejnosť sýtia násilnými filmami.

Druhá skupina psychologov tvrdila, že sledovanie násilia v médiách nemá na agresivitu detí prakticky žiadny negatívny vplyv. Takéto filmy podľa nich len „ventilujú agresivitu“, no neslúžia deťom ako návod. Väčšina verejnosti spolu s mnohými odborníkmi sa však domnievajú, že sledovanie násilia v médiách

„plodí násilie“ u detí aj u dospelých. Zvlášť deti sa sledovaním násilného riešenia „virtuálnych problémov“ učia, že násilie je jedným z možných riešení. A ak deti vidia neslušnosť, hrubé a násilné konanie aj v spoločnosti, potom niet divu, že v školách bujnie šikanovanie a občas sa frustrované deti odplácajú spoločnosti neuveriteľne kruto. To nám odhaľuje jeden z najúčinnějších spôsobov, akým sa deti učia.

FORMY UČENIA SA DIEŤAŤA

Pedagógovia a psychológovia definovali niekoľko spôsobov, akými sa ľudia (a osobitne deti) učia novým veciam. Deti v skorom ranom veku sa učia tzv. senzomotorickou formou, to znamená, že sa učia predovšetkým pozorovaním, chápaním poznatkov a súvislostí a opakovaním určitých aktivít, ktoré nazývame cvičením. Neskoršia, tzv. kognitívna fáza zahŕňa učenie pomocou „znakového systému“ jazyka. Používaním slovných symbolov si deti osvojujú nové vedomosti a súčasne sa učia s nimi abstraktne pracovať. No jedným z najdôležitejších spôsobov sociálneho učenia je „modelové učenie“, teda napodobňovanie. Dieťa prijíma hodnoty a formy správania, ktoré vidí u vybraného modelu – u sledovaného človeka. Deti a mladí ľudia majú potrebu napodobňovať správanie ľudí vo svojom okolí, pretože im to uľahčuje porozumieť hodnotám, vzťahom a spôsobom správania sa v spoločnosti. Malé deti napodobňujú vzory ľudí v bezprostrednom okolí, kým väčšie deti si už vzory začínajú vyberať. Ak rodičia alebo spoločnosť neupútajú deti pozitívnymi vzormi, často si mladí ľudia volia negatívne privilegované vzory z médií alebo z partie.

Dá sa povedať, že jedným z najdôležitejších činiteľov, ktoré určujú, či bude budúce manželstvo detí úspešné a šťastné, je to, nakoľko láskyplné, neutrálne alebo nepriateľské sú vzájomné vzťahy ich rodičov.

Väčšina rodičov sa snaží dávať svojim deťom „to najlepšie“. Mnohí preto dbajú na ich zdravú výživu, dôkladnú hygienu, vedú ich k tomu, aby sa „dobro učili“ a zameriavali sa na budúcnosť – na získanie dobrého povolania, úspechu a peňazí. Dnes je moderné poslať deti do najrôznejších krúžkov a učiť ich na-

raz aj niekoľko cudzích jazykov. To preto, že v hre je úspech detí! Dnešní rodičia sa často snažia nahradiť nedostatok času a záujmu o svoje deti tým, že im kupujú značkové oblečenie, poskytujú im kvalitné športové vybavenie a rôzne športové výcviky. Snažia sa ich dostať na kvalitné školy a neskôr univerzity. Robia to pravdaže v záujme svojich detí. Títo rodičia si však často neuvedomujú, že tými najcennejšími hodnotami, ktoré svojim deťom odovzdávajú, nie sú veci. Tým podstatným, čo rodičia svojim deťom môžu odovzdať, je ich láska, čas, záujem a príklad. Najdôležitejším vzorom pre deti sú ich rodičia a ľudia nachádzajúci sa v bezprostrednom okolí. Deti mimovoľne kopírujú najmä spôsob myslenia svojich rodičov, ich konanie a hodnoty, ich spôsob vyjadrovania (alebo nevyjadrovania), ocenenia, ich tabu a obavy, ich komunikáciu, riešenie konfliktov a najmä podobu a hĺbku ich vzťahov. Deti veľmi citlivo vnímajú, aké vzťahy panujú medzi rodičmi a postupne ich preberajú „ako normu“ svojich budúcich vzťahov. Dá sa povedať, že jedným z najdôležitejších faktorov určujúcich, či bude budúce manželstvo detí úspešné a šťastné, je to, nakoľko láskyplné, neutrálné či nepriateľské sú vzájomné vzťahy ich rodičov. Deti sa raz vo svojom manželstve budú k svojim partnerom správať podobne, ako sa správali ich rodičia jeden k druhému. Môžeme teda povedať, že už v detstve, vo vlastnej rodine, sa začína „predmanželská výchova“ budúcich manželov.

OBRAZ RODIČOV SA PREMIETA DO OBRAZU BOHA

Tie najcennejšie hodnoty, ktoré rodičia odovzdávajú svojim deťom, nie sú vzdelanie, postavenie v spoločnosti alebo majetok, ale láskyplné vzťahy k Bohu, k druhým ľuďom a k partnerovi, a tieto si deti osvojujú napodobňovaním. Keby sme mali určitú poradie dôležitosti vzťahov, ktorým sa deti učia v ranom detstve, potom by na prvom mieste mal byť vzájomný vzťah rodičov. Malé deti spočiatku nechápu „duchovný rozmer“ Boha. Najdôležitejšie prikázanie „milovať Boha z celého srdca“ deti vnímajú cez priezor vzťahu svojich rodičov. Božie konanie a jeho povahu si deti odvodzujú z povahy a konania svojich rodičov! Ak sú ich rodičia láskaví, dobrí, ohľaduplní a prejavujú si skutočnú úctu a lásku, potom sa to premietne aj do toho, aký obraz

Boha deti vidia. Nebudú mať neskôr problém uveriť v dobrého a láskavého Boha. Nebudú sa obávať zveriť celý svoj život do jeho starostlivosti a vedenia. Budú mať veľkú šancu prežívať živé a dynamické kresťanstvo a slúžiť druhým ľuďom. A naopak – ak sa rodičia k sebe správajú hrubo, hádajú sa, nemajú voči sebe úctu a degradujú jeden druhého – potom si deti vytvoria podobný obraz o Bohu. Možno si aj negatívny názor na Boha v priebehu neskorších rokov poopravia, no väčšinou bude rozpačitý a ich zápas o pozitívne kresťanstvo bude omnoho väčší.

Deti sú oveľa viac „produktom“ vlastnej rodiny a vzťahov, ktoré v nej vládli, než si to rodičia i deti uvedomujú a pripúšťajú.

Deti sú oveľa viac „produktom“ vlastnej rodiny a vzťahov, ktoré v nej vládli, než si to rodičia i deti uvedomujú a pripúšťajú.

Psychológovia, ktorí sa zaoberajú vývojom ľudskej osobnosti, v priebehu rokov vypracovali celý rad „teórií osobnosti“. Snažili sa objaviť a definovať všetky významné faktory formujúce ľudskú povahu a konanie. Kým Sigmund Freud bol presvedčený, že je to dedičnosť a vplyv podvedomia, Alfred Adler zdôrazňoval, že je to súrodenecké poradie a boj o moc, ktorý vládne v rodine. Karen Horneyová zastávala názor, že to, čo zásadne vplyva na vývoj jedinca, sú vzťahy s blízkymi ľuďmi, Erich Fromm vnímal, že je to ľudská jedinečná schopnosť rozhodovať sa a usilovať o naplnenie života.

Filozof Soren Kierkegaard bol presvedčený, že najdôležitejšie je vedomie vlastnej existencie a sloboda rozhodovania. Kurt Lewin zdôrazňoval, že sa „stávame tým“, na čo sústredíme svoju pozornosť. Ďalší teoretici, ako napríklad Carl Rogers, vyzdvihovali kľúčový význam ľudského „ja“, ktoré sa musí v živote realizovať. Abraham Maslow kládol dôraz na dôležitosť naplňovania všetkých dôležitých potrieb a Viktor Frankl považoval za najvyššiu potrebu ľudského života „zmysel v živote“.

Všetky tieto faktory zaiste spolupôsobia pri tvorbe ľudskej identity a osobnosti, ale tým hlavným zostáva vplyv najbližšej rodiny v ranom detstve.

Odborníci sa rozchádzajú v názore na to, v ktorom veku sú „hotové základné črty osobnosti“. Nie-

ktorí tvrdili, že je to hranica 5 rokov, iní zdôrazňovali 8, ďalší 12 rokov. Biblia naznačuje, že vek „vstupu do dospelosti“ bol 12 rokov (v krajinách Orientu 12-roční chlanci a dievčatá dosahovali hranicu dospelosti). V skutočnosti nie je až také dôležité, kedy sa u detí ukončuje formovanie základných črt ich osobnosti. Oveľa dôležitejšie je vedieť, že jej kľúčové znaky získavajú vo svojej rodine a že len láskyplné prostredie umožňuje zdravý osobnostný rast.

Ešte počas vojnových rokov, v roku 1943, uverejnil psychológ Abraham Maslow výsledky svojho výskumu ľudských potrieb. Zistil, že ak sa má u človeka zdravo rozvinúť jeho osobnosť, musí prostredie, v ktorom žije, naplňať všetky jeho dôležité potreby. Najprv musia byť naplnené jeho základné fyziologické potreby, ako je pitie, jedlo a teplo. Ďalej potrebuje prežívať istotu bezpečia (svojej rodiny). A tu vzniká otázka: Ako môžu v rodinách, ktoré sa rozpadli, vyrásť psychicky zdraví ľudia? Deti nevyhnutne potrebujú „istotu a bezpečie“ domova, rodiny, stabilného vzťahu rodičov. Až potom sú schopné prijímať naplňanie „vyšších potrieb“, ako je „nepodmienená láska, „sebarealizácia“ a „uznanie spojené s pochopením samého seba“. Najvyššou potrebou je nájdenie zmyslu života v Bohu a túto potrebu mu môžu sprostredkovať milujúci rodičia, ktorí veria v Boha a považujú ho za dobrého, láskyplného a starostlivého Otca.

VZŤAH DIEŤAŤA A MATKY JE KLÚČOVÝ

Väčšina ľudí si neuvedomuje, aký dôležitý pre rozvoj zdravej osobnosti je vzťah matky k dieťaťu v najranejšom veku. Matka, s ktorou má dieťa od okamihu narodenia veľmi úzke telesné i citové puto, je bytosť, ktorá dieťaťu naplňa základné telesné a emocionálne potreby, ale sprostredkováva mu tiež kontakt so svetom. V prvých dňoch, týždňoch a mesiacoch života je prítomnosť matky dôležitejšia než prítomnosť otca. Sčasti je to dané aj tým, že ženy deti dojčia a pri dojení sa udržuje a prehľbuje ich citové puto. Zdá sa, že rôzne problémy veľkej časti dnešných detí, ako nedisciplinovanosť, hyperaktivita, agresivita, krutosť a ďalšie, sú dôsledkom narušenia prvotných vzťahov medzi matkami a deťmi. Písmo tiež naznačuje, že sú to matky, čo položili základ zdravej osobnosti svojou prítomnosťou a vzťahom.

Mojžiša počas prvých rokov vychovávala jeho matka, ona v tomto krátkom čase položila základ jeho povahy a vzťahov. Podobne matka proroka Samuela mala podiel na tvorbe jeho povahy len niekoľko rokov, kým ho zverila veľkňazovi. Rovnako pozitívny vplyv mala na výchovu Ježiša Mária.

Dieťa v porovnaní so zvieracím mláďaťom je oveľa dlhšie a viac závislé od rodinného prostredia. A to má svoj význam, pretože vývoj ľudskej povahy a základných vzťahov je zložitý proces, ktorý sa nedá realizovať v krátkom čase. Aj matka po-trebuje určitý čas, aby si vytvorila hlboký vzťah k dieťaťu, ktorý mu neskôr poskytne tie najlepšie podmienky na rozvoj. Vzťah dieťaťa a matky, neskôr obohatený vzťahom k otcovi, je prvým partnerským vzťahom, ktorý určitým spôsobom ovplyvní budúce partnerské vzťahy dieťaťa. Dieťa si na základe vzťahu matky k nemu ukladá do svojej mysle nielen jej obraz, ale aj obraz samého seba – svojho pozitívneho alebo negatívneho pochopenia samého seba. S pribúdajúcim vekom sa premieňa aj forma vzťahu medzi dieťaťom a rodičmi. Dieťa potrebuje stále viac slobody, ktorá prináša samostatnosť a zodpovednosť. Múdri rodičia nechápu rast a odpútavanie dieťaťa ako zradu ich lásky, ale ako jeho zdravý vývoj. Tragédiou mnohých rodín, rodičov i detí je situácia, keď matka alebo otec udržujú svoje dieťa v závislosti a neumožnia mu samostatný vývoj. Takéto deti cítia, že osamostatňovaním stratia lásku svojej matky, a preto rezignujú na vlastný vývoj. Ak tento trend pripútania dieťaťa k matke alebo k otcovi pretrváva i počas dospievania, vyrastie z neho osobnostne nezrelý jedinec, viazaný na rodičov, ktorý nie je schopný nadviazať plný a rovnocenný vzťah s budúcim partnerom. „Veľké nedospelé deti“ sa tak stávajú neslobodnými partnermi a privádzajú na svet deti, ktoré nevedia zdravo vychovávať.

Bádatelia sa v poslednom období zamerali na výskum „citovej deprivácie“, ktorá je ďalším problémom mnohých dnešných detí. Ak bola z nejakého dôvodu v ranom detstve narušená citová väzba medzi dieťaťom a matkou alebo dieťa prežilo nejaké „duševné zranenie“, zažíva „citovú depriváciu“. V jednom výskume boli zaznamenané reakcie ročných detí po tom, ako z miestnosti plnej hračiek odišiel rodič a o tri minúty sa vrátil. Dieťa, ktoré malo pevnú väzbu na rodiča, sa po chvíli nechalo

upokojiť. Dieťa s neistou väzbou na rodiča (napr. po rozvoje) sa nevedelo hrať a z rodiča nespustilo oči. A posledné sa bránilo odchodu rodiča a nedalo sa upokojiť ani po jeho príchode. Každé vážne narušenie vzťahu rodičov navzájom a rodičov k dieťaťu prináša negatívne dôsledky na emocionálny vývoj detí a na rozvoj ich osobnosti. V skutočnosti sa ani nedá úplne popísať tragický dosah rozvodov na osobnostný vývoj detí ako budúcich rodičov. Je smutné, že ani deti v cirkvi nemôžu vždy vyrastať v prostredí bezpečia a lásky.

Vďaka Bohu, vo svete a v cirkvi žije veľa úspešných a šťastných manželstiev (stále viac aj druhých manželstiev), ktoré pre svojich potomkov vytvárajú bezpečné prostredie a stávajú sa pre ne vzorom hodným nasledovania. Je tiež dobre, že sa otázkou výchovy detí a kvalitou manželstva a rodiny cirkev zaoberá. Manželstvo, rodina a výchova detí sú významnými témami Písma. Pán Boh vytvoril jedinečný model ľudského života: človek sa stáva zrelou osobnosťou v prostredí svojej rodiny a neskôr v prostredí cirkvi. Kvalitné manželstvá vytvárajú osobnostne zrelí a zodpovední jedinci alebo ľudia otvorení pre zmeny a ochotní niesť zodpovednosť. Týmto ľuďom Boh ponúka svoje vedenie, rady a praktickú pomoc, pretože aj on nás miluje ako svoje vlastné deti.

ODPORUČANÉ ČÍTANIE:

Príslovia 31; kniha Adventistický domov, E. G. Whiteová, kapitoly 28, 29, 30 a 31; kniha Schopnosť milovať, Fritz Rieman, str. 11 – 35.

---

3. STÁLE NENÁSÝTNÉ „JA“: JA SÁM

J. Hrdinka

„Veď v srdci si si povedal: (Ja) Do nebies vystúpim, (ja) až nad Božie hviezdy vyvýšim svoj trón, (ja) sídlit' chcem na vrchu zhromaždenia, na najkrajnejšom severe. (Ja) Vystúpim do výšin oblakov, (ja) prirovnám sa k Najvyššiemu. Do podsvetia si však zvrhnutý, do najhlbšej jamy.“ (Iz 14,13-15)

V minulej prednáške sme si povedali, že na osobnosť človeka a na jeho neskoršie vzťahy v manželstve má vplyv dedičnosť, rané vzťahy s matkou a s otcom, príklad rodičov a tiež prostredie, v ktorom žije (cirkev, škola a spoločnosť). Kvalitné vzťahy a dobrý príklad rodičov sú nezastupiteľné. Ľudský život však vôbec nie je jednoduchý. Väčšina ľudí vo svete si neuvedomuje, že osobnosť každého človeka bez výnimky ovplyvňuje jeden činiteľ – či ho uznávajú, alebo nie. Je známy už celé tisícročia, dávno pred objavmi psychológie. Popisovali ho filozofi, teológovia a v poslednom čase ho znovu objavujú aj moderní pedagógovia a psychológovia.

Spisovateľ Stefan Zweig parafrázoval výroky zakladateľa súčasnej psychológie, Sigmunda Freuda, o ľuďoch dnešnej civilizovanej doby: *„Náš každodenný svet vôbec nepatrí vo svojej vznešenosti bdelej vôli a uvažujúcemu rozumu, ako sa mylne domnievame, ale záblesky skutočných rozhodnutí vystreľujú z onoho temného mraku, z hĺbiv sveta pudov. Tam dole žije zmiešané to, čo je od vedomej sféry oddeľené priehľadnými hranicami priestoru a času. Sú to zabudnuté prania z detstva, strach a hrôza pri bdelých zmysloch zdanlivo dávno zabudnuté. Náhle vyšlú nervovým vedením svoje žiadosti a túžby nielen vlastnej minulosti, ale i pokolení už spráchnivených našich barbarských predkov, ktoré sa tam preplietajú do koreňov nášho bytia... Nám samým nevedomé prebýva tam v tieni ono prastaré JA, o ktorom naše civilizované ja už nevie alebo vedieť nechce; náhle sa však napriami a prerazí tenkými vrstvami kultúry...“* (S. Zweig, Liečenie duchom, str. 231)

Freud sa zmieňuje o skutočnosti, že v hĺbke ľudskej bytosti driemu neskrotné primitívne pudy, ktoré občas prevezmú vládu nad ľudskou bytosťou. Nedomáča ich premôcť ani ľudské poznanie, ani sila vôle. Takmer všetci ľudia poznajú okamihy, keď podľahnú rôznym pokušeniam a správajú sa tak, ako by sa „za normálnych okolností“ nesprávali. Práve toto zlyhanie v náladách, v sebaovládaní, urážlivá komunikácia, uzavretosť jedného pred druhým, snaha od druhého iba brať, neúcta k jedinečnosti a odlišnostiam druhého, otvorená či skrytá manipulácia či neschopnosť odpúšťať chyby druhým, bývajú hlavnými problémami manželských vzťahov. Práve toto „vystreľovanie primitívnych pudov“ vytvára v rodi-

nách a medzi manželmi najväčšie a neprekonateľné bariéry. Freud sa domnieval, že ľuďom pomôže tieto skryté vytesnené problémy a túžby odkryť pomocou psychoanalýzy a terapeuti si s nimi potom už ľahko poradia.

ĽUDSKÁ HRIEŠNA PRIRODZENOSŤ

Žiadny iný autor nevedel problém podstaty ľudského správania vystihnúť lepšie než sám Stvoriteľ v Písme. Keď stvoril človeka, daroval mu bezhriešnu a dokonalú prirodzenosť, z ktorej mala vyrastať jeho povaha. Základným motívom ľudského myslenia a konania mala byť добрota, láska a bezhriešnosť. No zásadný zlom v smerovaní vývoja ľudskej povahy nastal v momente, keď sa ľudia dopustili prvého hriechu. Jeho dôsledky boli tragické: hriech viedol k degenerácii prírody („bude ti plodiť trnie a bodlačie“). Narušenie vzťahu medzi Bohom a človekom viedlo k vyhnaniu z raja, k starnutiu a smrti. Hriech spôsobil narušenie vzťahu medzi mužom a ženou („budeš dychtiť po svojom mužovi, ale on nad tebou bude vládnuť“). No najhorší vplyv mal hriech na samotnú neviditeľnú podstatu ľudskej bytosti, v ktorej leží zdroj ľudského myslenia a všetkého konania. Bezhriešnu ľudskú prirodzenosť zmenil na hriešnu.

Základným motívom ľudského myslenia a konania sa stal hriech sebeckta, zameranosti na seba. Hriech ako základný motív ľudského života sa zabudoval do ľudskej DNA, stal sa skutočnou prirodzenosťou všetkých ľudí, ktorí sa narodili na svet. Bez výnimky. V celých dlhých dejinách sa nenarodil ani jeden človek, ktorý by nebol postihnutý touto „pandemickou nákazou“ hriechu. Tu leží tajomstvo toho, prečo všetci ľudia vo svojom živote musia zápasiť s hriešnymi impulzmi vychádzajúcimi z ich vlastného vnútra. Väčšina východných náboženstiev sa pokúša presvedčiť ľudí o tom, že vo svojom vnútri môžu nájsť Boha a dokonalosť. Skutočnosť je však úplne iná: „V každej sekunde, pri každom slove, ktoré vyslovíme, pri každom čine, ktorý uskutočňujeme, musíme nevedomé podnety potláčať alebo ešte skôr zatlačiť späť; naše etické alebo civilizačné ctenie sa musí nepretržite brániť proti barbarskej žiadostivosti pudov. A tak sa celý náš duševný život javí ako nepretržitý, vznešený, nikdy nekončiaci zápas medzi vedomým a nevedomým chcením, medzi zodpo-

vedným činom a nezodpovednosťou našich pudov.“ (S. Zweig, Liečenie duchom, str. 231)

Najhorší vplyv mal hriech na samotnú neviditeľnú podstatu ľudskej bytosti, v ktorej leží zdroj ľudského myslenia a všetkého konania. Bezhriešnu ľudskú prirodzenosť zmenil na hriešnu. Základným motívom ľudského myslenia a konania sa stala sústredenosť na seba, sebeckto a hriech.

Túto pravdu vyjadrili inými slovami už pred storočiami autori Biblie. „Nadovšetko klamlivé je srdce, je nevyliciteľné, kto sa v ňom vyzná?“ (Jer 17,9) „... ako je napísané: Nieto spravodlivého, niet ani jedného, niet rozumného, niet nikoho, kto by hľadal Boha. Všetci sa odklonili, napospol sa stali neužitočnými. Niet nikoho, kto by robil dobro, niet ani jedného... Niet totiž rozdielu, lebo všetci zhršili a nemajú Božiu slávu.“ (Rim 3,10-12.22.23) Slová „Niet totiž rozdielu, lebo všetci zhršili“ sa nečítajú dobre. Niekedy si ľudia „z dobrých kresťanských rodín“ alebo jedinci „silnej vôle a pevného charakteru“ myslia, že problém hriechu už v podstate „zvládli“ a prvotné etapy zápasu so svojou hriešnou prirodzenosťou „majú za sebou“. Preto nás tak znepokojuje, čo napísal apoštol Pavol v liste do Ríma: „Veď ani nerozumiem, čo robím. Nerobím totiž to, čo chcem, ale robím to, čo nenávidím. Ak však robím to, čo nechcem, súhlasím s tým, že zákon je dobrý. Potom to však nekonám ja, ale hriech, ktorý prebýva vo mne. Viem totiž, že vo mne, teda v mojom tele, neprebýva dobro. Mám vôľu robiť dobro, ale nemám schopnosť uskutočniť ho. Nerobím totiž to dobré, čo chcem, ale konám zlé, čo nechcem. Ak však robím to, čo nechcem, nerobím to ja, ale hriech, ktorý prebýva vo mne.“ (Rim 7,15-20) Apoštol Pavol opisuje vlastnú skúsenosť s vnútornými impulzmi ako veľmi čestný, vzdelaný muž veľkého poznania a silnej vôle. A keď mu jeho hriešna prirodzenosť narúšala osobnostný rast aj životnú úlohu kazateľa a evanjelizáciu, potom rovnako aj nám môže narúšať naše vzájomné súžitie v manželstve a v rodinách.

HRIECH JE SKUTOČNÝM HENDIKEPOM

Pred niekoľkými rokmi som navštívil zaujímavé miesto. Malebné dedinky uprostred hustého tropického pralesa s veľkými stromami a bujnou vegetá-

ciou. Nikdy by som neveril tomu, čo mi povedali miestni obyvatelia. Na konci druhej svetovej vojny, keď Američania bojovali za oslobodenie tohto súostrovia, boje úplne zničili miestnu prírodu. Zápalnými bombami a plameňometmi spálili prales, delostrelecké bombardovanie zohavilo krajinu, ktorá bola posiatá vrakmi vojenských áut a tankov. Počas šesťdesiatich rokov po vojne príroda spolu s ľuďmi zacelila rany, vyrástli nové dediny a hustý dažďový prales. Príroda má nesmiernu schopnosť regenerácie. Podobne ako človek.

Žasnem nad životaschopnosťou a schopnosťou duševnej regenerácie u ľudí. Koľko detí v detstve utrpelo hlboké citové rany od najbližších: týrali ich, neprejavovali im pozitívne city, ubíjali ich pochopenie samého seba, niektoré deti rodičia zneužívali alebo sa ich zriekli a dali ich do ústavnej starostlivosti. A predsa sa mnoho takto postihnutých detí snažilo vyrovnáť so svojimi hendikepmi a napriek nepriaznivým okolnostiam vyrástli v zrelé osobnosti. Vytvorili si fungujúce rodinné vzťahy porovnateľné so vzťahmi tých, ktorí neboli podobne znevýhodnení. Tento fakt by nás však nemal priviesť k presvedčeniu, že na kvalitných vzťahoch, láskyplnom prostredí pre deti a najlepších výchovných metódach nezáleží. Dobré citové zázemie a láskyplné vzťahy sú najlepším „podhubím“ pre vývoj zreých ľudských osobností. Preto by sa rodičia mali snažiť vytvárať čo najlepšie prostredie pre seba i pre svoje deti.

Na druhej strane sa neraz stretávame s ľuďmi, ktorí vyrástali obklopení milujúcou rodinou, netrpeli žiadnym nedostatkom – naopak, mali nadbytok všetkého, dostalo sa im dobrej výchovy i vzdelania, a predsa vo svojej vlastnej rodine „stroskotali“. Prejavili také zásadné charakterové nedostatky a konali tak negatívne, že sa život s nimi stal pre ich najbližších utrpením. Možno sa aj snažili žiť čo najlepším životom, ale nepočítali s tým, že „sily hriešnej prirodzenosti pod povrchom našich hraných rolí“ sú mocnejšie než naučené návyky. V praxi manželského poradenstva som poznal mnoho čestných ľudí, ktorí sa vo svojom manželstve a rodine snažili žiť čo najlepšie. Prenasledovala ich však hriešna prirodzenosť a aj keď sa snažili odolať výbuchom hnevu, panovačnosťou, pokušeniu zameranosti na seba alebo nevery, neboli schopní vo vlastnej sile zvíťaziť. Pri-

padali si ako myška alebo škrečok v klietke, ktorý sa vo svojom kolese krúti stále dookola, bez toho, aby sa dostali niekam ďalej. Tak, ako to vyjadril apoštol Pavol: „*Ak však robím to, čo nechcem, nerobím to ja, ale hriech, ktorý prebýva vo mne.*“ Toto by mal byť jeden zo základných poznatkov našich životov.

Ak si plne neuvedomíme, že naša hriešna prirodzenosť je najväčšou prekážkou nášho osobného rastu a našich vzťahov a kým nedovolíme Bohu, aby zázrakom znovuzrodenia zlomil moc hriechu, budeme sa márne snažiť o dobrú povahu a kvalitné vzťahy.

Zdá sa, že najväčším hendikepom ľudí nie je nedostatok či nedostatok základných životných potrieb v rodine, kvalitné alebo nesprávne výchovné metódy, citové naplnenie, alebo dokonca príklad rodičov či ľudí v cirkvi. To všetko sú dôležité faktory pre tvorbu ľudskej povahy a základných životných hodnôt a návykov. Ale každý, komu nejde iba o vonkajšie formy správania, ale o tú najhlbšiu motiváciu manželských vzťahov, o získanie a prežívanie Božej lásky bez podmienok, lásky agapé, musí sa snažiť o zlomenie moci hriešnej ľudskej podstaty. Tento zázrak môže uskutočniť jedine sám Boh svojou mocou. Ak si plne neuvedomíme, že naša hriešna prirodzenosť je najväčšou prekážkou nášho osobného rastu a našich vzťahov a ak nedovolíme Bohu, aby zázrakom znovuzrodenia zlomil moc hriechu, budeme sa márne snažiť o dobrú povahu a kvalitné vzťahy.

PRIZNANIE VLASTNEJ BEZMOCNOSTI

V množstve populárnych kníh, na internete a tiež prostredníctvom mnohých kurzov môžeme získať rady typu „Ako rýchlo zvládnuť“, „v dvadsiatich jednoduchých lekciiach...“ a podobne. Žijeme v čase skratiek. Ľudia nemajú dost času na čítanie dlhších kníh, na sledovanie dlhších prejavov v televízii, na dlhšie spoločenstvá ani na pestovanie vzťahov. Chceme všetko, pokiaľ možno rýchlo a v kondenzovanej forme. Tento trend sa dostal i do oblasti náboženskej viery, do medziludských vzťahov aj do riešenia našich problémov. Pretože podstupovať dlhú cestu prirodzeného vývoja a rastu je časovo náročné, hľadáme skratky. Skratky v raste, ale aj skratky pri riešení rôznych situácií. Manželia napríklad pre-

žívajú dlhodobú krízu, ktorá sa prejavuje ochladnutím vzťahov a intimity, nedostatočnou komunikáciou, netrpelivosťou, predsudkami, rozdielnosťou hodnôt a životných cieľov. Keď kríza prekročí ich schopnosť riešiť ju, prichádzajú za kazateľom alebo manželským poradcom a žiadajú rýchle a jednoduché riešenie. Boli by najradšej, keby dostali „nejakú stručnú účinnú“ radu alebo knihu, po aplikácii ktorej by ich problémy zmizli. No takéto návody v skutočnosti neexistujú. Cesta zmien v živote je vždy cestou poctivého hľadania a namáhavého úsilia. Pri budovaní ľudského charakteru a pevného manželského vzťahu neexistujú žiadne skratky.

Je veľká škoda, že mladí ľudia idú už počas zoznamenia a etapy zamilovanosti často tiež skratkami. Preskakujú etapy vzájomného spoznávania, prispôbovania sa a rastu ich lásky. Vo svete je „normálne“, keď sa k sebe hneď nastahujú a žijú spolu aj sexuálne. Preskakujú prirodzené etapy vzťahového a povahového rastu, ktoré neskôr v ich vzťahu chýbajú. Je škoda, že aj mnoho manželstiev „veriacich ľudí“ je založených na tomto plytkom základe skratiek.

Najlepšiu službu pre rozvoj našich pováh a budovanie manželských vzťahov urobíme tým, že prideme k Bohu a čestne mu vyznáme svoju bezmocnosť, ktorá vyplýva z hriechnej ľudskej prirodzenosti. Našu prirodzenosť sami nie sme schopní zmeniť, tak ako človek nemôže zmeniť farbu svojej kože: „Či môže Kúšijec zmeniť farbu svojej kože a leopard svoje škrvny? Ako dokážete konať dobro vy, navyknutí na zlobu?“ (Jer 13,23) Keď Boha pokorne a otvorene požiadame o odpustenie hriechov, o zmenu nášho myslenia a srdca, Boh to urobí. „Pokropím vás čistou vodou a budete očistení... Dám vám nové srdce a nového ducha do vášho vnútra...“ (Ez 36,25.26) Najväčší boj s vlastným hriechnym srdcom sme schopní vybojovať jedine na kolenách v Božej blízkosti. Inšpirovaná pisateľka E. G. Whiteová napísala: „Boh nám slúbil: 'Ak ma budete hľadať celým srdcom, vždy ma nájdete.' Jedine keď odovzdáme svoje srdce Bohu úplne, bude nás môcť premeniť, aby sme sa mu podobali... Boh nás chce uzdraviť a oslobodiť. Aby to dosiahol, musí nás úplne premeniť, aby sme prijali nové záujmy a nové návyky... Zápas proti vlastnému sebecku je najväčším zápasom, do akého sa človek môže a musí zapojiť.“ (Cesta k vnútornému pokoju, E. G. Whiteová, str. 55)

Ak manželia berú a prežívajú svoju vieru a príslušnosť k cirkvi len ako „náboženskú kultúru“, potom v ich živote nemôže pôsobiť skutočná Božia moc!

Zdá sa, že jednou z hlavných príčin rozpadu toľkých „veriacich“ rodín nie je len kopírovanie modelu majoritnej spoločnosti, ale skôr nedostatok skutočnej viery, duchovnosti a vzťahu k Pánu Bohu. Ak manželia berú a prežívajú svoju vieru a príslušnosť k cirkvi len ako „náboženskú kultúru“, potom v ich živote nemôže pôsobiť skutočná Božia moc! Pán Boh môže svoju premieňajúcu moc uplatniť iba v srdciach a v životoch ľudí, ktorí ho o duchovné zázraky a rast žiadajú a stoja o ne. Dokonca aj psychologické výskumy v rôznych cirkvách potvrdzujú priamu súvislosť medzi kvalitou duchovného života a mierou rozvodovosti. Tam, kde náboženská viera v životoch ľudí a rodín zohráva dôležitú úlohu, je veľmi účinným spojivom mužov, žien a ich detí. Uvedomme si, že najväčšou prekážkou pevných a láskyplných manželských vzťahov je naša hriechna prirodzenosť. Požiadajme pokorne Boha o našu vnútornú premenu a dovoľme mu, aby On menil a budoval to, čo my sami nikdy nedokážeme: našu povahu, manželské vzťahy a výchovu našich detí.

ODPORUČENÉ ČÍTANIE:

List Rimanom 8; kniha Cesta ku Kristovi, E. G. Whiteová, kapitoly 1, 2 a 5

---

4. ZMENY A RAST: JA A KRISTUS

A. Zástěra

Je známy výrok, ktorý vyjadruje životné zameranie najväčšieho Božieho proroka. Proroka, ktorý nikdy neurobil žiadny zázrak, ale slúžil v jednoduchosti a chudobe a nevidel výsledky svojej práce. Všetko, čo vybuodoval, prenechal Tomu, ktorý je väčší než on. Veľkosť Jána Krstiteľa ostro kontrastuje s malosťou a pádom nepriateľa spasenia, ktorý sa riadil slovami

JA musím rásť, on sa musí menšiť. Jánova veľkosť nie je v tom, čo povedal, ale v každodennej odovzdanosti Bohu. Aký veľký rozdiel je to v porovnaní s veľkým mužom svojej doby menom Marcus Tullius Cicero, ktorý sa preslávil predovšetkým svojou rétorikou. Niekedy sa zdá, že helénske myslenie – predstavované predovšetkým oduševnenými rečami – ovplyvnilo aj náš kresťanský prejav. Namiesto príkladného života, ktorý má oslavovať nášho Majstra, sa naše náboženstvo prejavuje predovšetkým rečami.

Keď Ján Krstiteľ vyslovil svoje známe vyznanie, určite vedel, čo hovorí. Výrok sa skladá z dvoch častí: o prvú sa treba usilovať a o druhú sa starať netreba, pretože prichádza sama. Kresťan nemusí vyvíjať úsilie, aby sa jeho sebecké ja zmenšovalo, pretože keď odpovedá na volanie svojho Spasiteľa, rastie k Bohu a nadobúda zdravé sebavedomie. Ján vedome obracia našu pozornosť na Ježiša Krista slovom „On“. To je jediná cesta ako rásť. On, nie ja. On koná, nie my konáme. Pravdaže nesedíme nečinne, pretože sa usilujeme o spoločenstvo s ním. Nebojujeme priamo proti hriechu, ale bojujeme o prítomnosť Spasiteľa v nás, ktorý víťazí nad naším hriechom.

Výrok *On musí rásť* nám pripomína naliehavé slová: „Musíte sa znovu narodiť“. Rast v Kristovi nie je nič iné, než že on sa musí rozmnožovať v nás. A menšiť sa znamená mať nedostatok výživy pre rast nášho ega, nedostatok výživy pre vlastné povýšenie. O tento „nedostatok“ sa ale musíme starať tým, že Ježiš Kristus zaplní naše srdce. O skromnosť, pokoru a nezištnosť sa netreba usilovať. Pretože ten, kto sa o ňu vedome usiluje, stane sa pyšný na svoju pokoru. A všetka láska, služba a pokora, ktorú si uvedomujeme, už nie je pravou láskou, službou a pokorou, ale iba samolúbou pýchou. Toto všetko ale vieme a sme schopní vysvetliť: je to buď ospravedlnenie Ježišom Kristom prostredníctvom viery, alebo úsilie spasit sa vlastnými skutkami. Vedieť však ešte neznamená žiť. Ako ľahko vystavujeme svoje ja do popredia, hľadáme chválu a ospravedľujeme svoje konanie.

Nedávno som prišiel na jednu schôdzku neskoro. Pri ospravedlnení som dodal aj niečo o tom, že toho mám veľa. Inokedy, keď kolega rozprával, čo dobré urobil, musel som upozorniť na to, že som tam bol tiež – aj keď som hral iba druhé husle. Ve-

čer na modlitbe, keď som Bohu vyznával svoje zlyhanie, nezabudol som Pánovi povedať, že deň bol ťažký a málo som sa vyspal. Čo všetko tieto dodatky prezrádzajú? Snahu ospravedlniť sa, upozorniť na svoje zásluhy a nechotu vziať na seba plnú vinu. Vyjsť s trochou slávy aj pred Boha, napriek vedomiu, že zodpovednosť je na mojej strane. Pritom by som si mal skôr uvedomiť, že všetci majú toho dnes veľa. Nedostávajú vždy uznanie a sú unavení. „Najprevrátenejšie a najľstivejšie je srdce človeka, kto mu môže porozumieť?“ Ani my sami sa v sebe nevyznáme. Príliš suverénne hovoríme o tom, kto sme, na aké výkony máme a na čo zasa nie. Až raz tvárou v tvár Pánovi spoznáme, akí vlastne sme. Až príde ten, ktorého očakávame a celá zem zmlkne, vtedy všetci spoznajú, že nikto nemôže byť spasený. Aj tí, ktorí Boha hľadali, poznajú, čo to vlastne je ospravedlnenie vďaka Ježišovi Kristovi. Až tam pochopíme, ako všetko naše myslenie a sľuby sú poznamenané hriechom pýchy alebo hriechom podceňovania.

Ako deštruktívne sa povyšovanie a sebaobhajovanie, tá prapríčina hriechu, prejavuje tam, kde by mal byť raj na zemi. Rodina býva skutočným nebom, alebo naopak peklom na zemi. Ako často pri narušení vzťahov stoja partneri proti sebe a vzájomne sa obviňujú. Tvrdia, že za všetko môže ten druhý. Ako často človek v sebaospravedľovaní nevidí na druhom vôbec nič dobré. A keď je motivovaný, aby si spomenul aj na niečo pekné, čo s tým druhým prežil, nechce a niekedy si ani nevie spomenúť. Aké je to smutné stáť pred tým, s ktorým som spojil svoj život, vidieť jeho bolesť, túžiť po znovuoobnovení vzťahu, a pritom byť paralyzovaný vlastnou samolúbosťou, hľadieť chladne do očí svojho partnera a vraviť slová, ktoré zraňujú adresáta i samotného autora. Aký zložitý je hriech, že ho nikto nedokáže rozpliesť. A aký obdivuhodný je náš Spasiteľ, ktorý sa v hriechu vyzná, ale pritom sa ním neznečistí. „Biedny ja človek, kto ma vyslobodí z tohto tela hriechu!“

Aká vzácna je práve modlitba, pri ktorej môžeme nájsť súlad s Bohom i partnerom. Pri nej sa nemusím dívať druhému do očí, môžem skloniť hlavu a vyhnúť sa sklamanému i vyčítavému pohľadu druhého. Môžem všetko predložiť Bohu, pred ktorým slová obhajovania viaznu a môžem byť svedkom

rozvlaženia medzi mnou, Bohom i mojím blíznym. Ďakujem Ti, Pane, za modlitbu a za poučenie, že Ty musíš rásť a ja sa menšiť.

---

5. VZŤAHY: JA A TY = MY

J. Hrdinka

„Dvom je lepšie ako jednému, lebo majú dobrú odmenu za svoju námahu. Ak padnú, jeden druhého zdvihne. Beda však samotnému, keď padne, a niet druhého, kto by ho zdvihol. Aj dvom, keď ležia, je teplo, ale jeden sa ako zahreje? Jednotlivca možno premôcť, dvaja sa však už postavia na odpor...“ (Kaz 4,9-12)

ZÁZRAK VZŤAHOV

Hľadám definíciu. Premýšľam nad tým, ktorý výraz by tú úžasnú skutočnosť vystihol. Dvaja úplne cudzí ľudia, žena a muž, sa stretnú a jeden pohľad, slovo alebo iná interakcia znamená, že sa do seba zamilujú. Stretávajú sa, spoznávajú a jedného dňa si povedia, že chcú žiť spolu a založiť si rodinu. Dvaja cudzí ľudia prežívajú najintímnejší vzťah na tomto svete. Hľadám výraz, ktorý by bol výstižný. Áno, už ho mám! Je to slovo **zázrak**!

Vzťahy medzi ľuďmi sú skutočným zázrakom, ktorý nesmierne obohacuje ľudské životy. V skutočnosti tí dvaja ľudia z ničoho vytvárajú najcennejšiu hodnotu. V skutočnosti by sa ľudský život bez vzťahov nemohol ani odovzdávať ani rozvíjať. Existuje celá škála vzťahov: nadväzujeme vzťahy náhodné a dočasné, zámerné a dlhodobé, priateľské, vzťahy pre spoluprácu, pre pomoc druhému. No medzi všetkými vzťahmi zaujímajú výsadné postavenie len dva. Kresťanský vzťah nepodmienennej lásky *agapé* a vzťah manželský medzi ženou a mužom, ktorý zahŕňa vzťah rodičov k deťom.

Na vzťahu nie je najdôležitejšia forma (skutočnosť, že dvaja ľudia uzavreli manželstvo a žijú v jednej domácnosti). To, že ľudia žijú v jednej domácnosti, ešte neznamená, že sa majú skutočne radi. Kolkým ľuďom, ktorí si na počiatku sľúbili lásku a vernosť, sa po určitom čase zo vzťahu vytratila láska a vzájom-

ná úcta a zostala len rutina a povinnosť! Na vzťahu je najdôležitejšia jeho kvalita. Kvalita manželského vzťahu má niekoľko základných zložiek. Bez romantického prvku **zamilovanosti** a vzájomnej **príťažlivosti** nie je manželský vzťah úplný. Manželia si musia prejavovať vzájomnú **úctu a rešpektovať** svoje osobnosti. Vlastným základom ich vzťahu musí byť **láska bez podmienok**, ktorá partnera miluje takého, aký je – a pritom sa snaží o jeho rozvoj. Ale aj milujúci ľudia robia chyby a potrebujú odpustenie. **Odpustenie** v manželstve znamená každodenné uzavretie minulosti a ponuku novej šance. Zamilovanosť, úctu, lásku a odpustenie si manželia musia vyjadrovať v **otvorenej komunikácii**. Šťastné manželstvo, ten zázrak vzťahu, nevzniká samovoľne okamihom, keď sa zamilujú dvaja sympatickí mladí ľudia. Je to výsledok dlhého procesu a rastu. Väčšinou pozitívneho, krásneho a uspokojujúceho. A občas bolestného a trýznivého. Manželský vzťah lásky sa spravidla rodí ako perla v bolesti. Stojí však za všetku námahu, pretože krásne manželstvo je jedným z najväčších zázrakov, aké sa odohrávajú na planéte Zem.

LÁSKA BEZ PODMIENOK

V pragmatickom svete založenom na konzume a zisku vládnu rýdzo obchodné vzťahy. Väčšinou sa pýtame: Koľko ma to bude stáť a čo z toho budem mať? Čo mi dáš a aký z toho (z teba) budem mať úžitok? Kým partner naplní moje predstavy a potreby, prináša mi uspokojenie, peniaze či iné materiálne alebo nehmotné hodnoty, dovtedy ho mám rád. Ale hneď ako ma omrzí, nenaplní moje očakávania pre to, že je iný, že ochorie, že zostarne, stráca pre mňa hodnotu. Prestávam ho mať rád alebo rada. S prekvapením a smútkom som sledoval, ako ľahko „odložili“ významní politici svoje partnerky preto, že zatúžili po atraktívnejšej žene alebo po mladšej partnerke, ktorá im dodá „nový imidž“. Príklady mocných a elit príťahujú. Niet divu, že sa dnes rozvádza polovica manželstiev a každý má na to svoje silné dôvody.

Boh, ktorý stvoril človeka na svoj obraz, nás učí celkom odlišným vzťahom. Miluje nás, aj keď sme zhršli a odcudzili sme sa mu. Miluje ľudí, aj keď sa o Boha nezaujímajú, alebo sa dokonca proti nemu stavujú. Základný koncept Božej nepodmienennej lásky

voči človeku načrtoval Ježiš Nikodémovi: „*Veď tak Boh miloval svet, že dal svojho jednorodného syna, aby nezahynul nik, kto v neho verí, ale mal večný život.*“ (Ján 3,16) Boh miloval svet. Dva úplne protikladné svety. Na jednej strane stojí Boh: absolútne najvyšší, najdokonalejší, Stvoriteľ vesmíru a sveta, darca života, svätá Bytosť vo vesmíre, voči ktorej je človek len drobným červíkom. Na druhej strane je svet. Miesto, kde sa ľudia vzbúрили proti Stvoriteľovi, zapadli do hriechu a ohavností, vraždia sa, nenávidia, zneužívajú, rozvádžajú. Svet je v niektorých chvíľach doslovným peklom. Boh a svet. Dva nezmieriteľné protiklady. A predsa Boh našiel riešenie, ako obnoviť vzťah medzi sebou a svetom. „*Veď tak Boh miloval svet.*“ Boh MILOVAL. Len láska je schopná prepojiť dva tak veľmi od seba vzdialené morálne svety. Boh prejavil svoju božskú vlastnosť – lásku, ktorá má záujem o nehodných a prijíma omylných a stratených. Boh preukázal lásku, ktorá odpúšťa hriechy, ktorá dáva nové šance na nápravu. Lásku, ktorá poslala Božieho Syna na svet, aby na seba vzal trest určený hriešnikom a aby zomrel na mieste človeka. Boh preukázal lásku, ktorá si nekládla nijaké podmienky. Preukázal lásku, ktorá nemá svoj zdroj vo svete, ale v nebi. Boh je jediným zdrojom lásky agapé, lásky bez podmienok.

Apoštol Pavol prežil hlboké sklamanie zo strany zboru v Korinte. Veriaci, ktorých priviedol do zboru a ktorým pomohol pri premene života, sa proti nemu postavili. Pavol ich mohol karhať, odmietnuť alebo vylúčiť. No ako duchovne zrelý kresťan, ktorý vo svojom živote prežil dotyk Božej lásky, sa rozhodol, že veriacich z Korintu bude milovať. Láska agapé je rozhodnutie srdca i vôle. V Liste Korintanom im venoval ódu na lásku, ktorú hĺbkou pochopenia a vzletnosťou vyjadrenia ešte nikto neprekonali: „*Keby som hovoril ľudskými jazykmi, ba aj anjelskými, a lásku by som nemal, bol by som iba ako cvendžiaci kov a zuniaci bubon... A keby som rozdal všetok svoj majetok, a vydal svoje telo na upálenie, no lásku by som nemal, nič by mi to neosožilo. Láska je trpezlivá, láska je dobrotivá, nezávidí, láska sa nevystatuje a nenadáva; nespráva sa neslušne, nehladá svoj prospech, nerozčúľuje sa, nepočíta krivdy; neraduje sa z neprávnosti, ale raduje sa z pravdy; všetko znáša, všetko verí, všetko dúfa a všetko vydrží. Láska nikdy nezanikne...*“ (1 Kor 13,1-8) Apoštol Pavol pochopil a prežíval lás-

ku, o ktorej písal – bol voči korintskými veriacim veľmi trpezlivý, pristupoval k nim čestne, nehladal svoj vlastný prospech, nedal sa vydráždiť ich útokmi, nepočítal im krivdy, ktoré mu spôsobili a veril im.

Podobným spôsobom by sa mala prejavovať láska agapé aj v manželstve a rodine. Prirovnáva sa ku vzťahu Ježiša Krista a cirkvi: „*Muži, milujte svoje ženy tak, ako aj Kristus miloval Cirkev a vydal za ňu samého seba.*“ (Ef 5,25) Ježiš Kristus miloval ľudí (cirkev) tak veľmi, že za nich položil svoj život. Podstatou lásky agapé je vedomý vzťah, pre ktorý sa človek rozhoduje. Láska agapé je Božím darom a súčasne i prejavom ľudskej vôle, je výsledkom zodpovedného rozhodovania. Pán Boh ju ľuďom nedáva „bez ich pričinenia“. V manželstve sa musí každý deň prejavovať láska romantická, erotická, priateľská, súcitná. A zvlášť láska agapé, ktorá je výsledkom nového rozhodnutia, a nie je závislá od odozvy z druhej strany. Iba láska, ktorá sa začína nanovo každý deň, môže budovať zázrak tohto jedinečného vzťahu.

Prejavovať lásku agapé nie je vôbec jednoduché v každodennom živote, v ktorom sa vyjaví celé „dedičstvo“ našej výchovy, pováh, postojov. K tomu treba pridať prirodzené rozdiely medzi ženou a mužom. Objavujú sa menšie alebo veľké životné výzvy a problémy. Úplne odlišne vnímame a chápeme realitu života a sveta vôkol nás. Obe strany sa snažia presadiť svoj názor a vnímanie reality. A predsa – láska agapé sa vie povzniesť nad osobný záujem – „nedá sa vydráždiť“, pretože jej ide viac o dobro toho, koho miluje.

Aj láska agapé v manželstve má dve základné zložky: stránku emocionálnu, romantickú, sexuálnu a stránku rozumovú spojenú s vôľou. Láska medzi mužom a ženou, medzi manželmi, zahrnuje sexuálne podfarbenú lásku, ktorá budí emócie a vášeň. To je dôležitá zložka lásky, ktorá udržuje „zdravé napätie a túžbu“. Ak ale manželská láska bude obsahovať len túto zložku, potom v priebehu starnutia, počas choroby či úrazu, keď sa táto oblasť zmenšuje, až mizne, vzťah umiera. Každodenne sme svedkami zomierania „lásky“ medzi ľuďmi, ktorých sme poznali, obdivovali a vážili sme si ich. Bolí nás, že aj v cirkvi chradne a „umiera“ tolko manželstiev. Zaiste aj preto, že láska medzi nimi bola založená najmä na telesnej, erotickej príťažlivosti, Prebudila sice emócie a zdala sa byť romantická, no chýbal jej skutočný základ.

VZŤAH JE ŽIVÝ ORGANIZMUS

Vzťah sa podobá živému organizmu, ktorý sa narodí alebo zasadí a potom dlhý čas rastie. Skutočne hlboký a pevný vzťah sa nevytvára „zaiskrením a sympatiami na prvý pohľad“. Vytvára sa až spoločným životom a starostlivosťou v dlhom časovom horizonte. Zamilovanosť je síce nádherná a vzrušujúca, ale mnoho mladých ľudí sa mylí, keď ju považuje za lásku. Zamilovanosť je len zárodočnou formou lásky a vzťahu. Vzťah musí zo semienka sympatií ešte len vyrásť. A jeho rast je závislý od následnej starostlivosti, lebo bez nej skôr či neskôr zahynie. Hlavnými nástrojmi na budovanie a rast vzťahu je záujem, láska, komunikácia a čas.

Aby vzťah dvoch ľudí v manželstve mohol zdravo rásť do vzťahu lásky a obojstranného uspokojenia, musí splňať niekoľko podmienok.

Predovšetkým musí vzniknúť len medzi dvomi svojprávnymi, dospelými ľuďmi, ktorí majú slobodu doň vstúpiť alebo ho odmietnuť. Každý z manželov musí byť osobnosťou a musí mať dostatok osobnej slobody. Každá forma manipulácie, prikazovania, zakazovania, žiarlivosti alebo obmedzovanie slobody jedného z partnerov blokuje rozvoj zdravého vzťahu. V skutočnosti kvalitný vzťah je vzťahom, ktorý si obe strany dobrovoľne zvolili (a táto slobodná voľba v sebe zahŕňa tiež možnosť zo vzťahu dobrovoľne vystúpiť).

Zdravý vzťah prispieva k obohateniu a rastu oboch strán. V skutočnosti ide o zmenu oboch partnerov. Každá zo strán dobrovoľne berie na seba záväzok a zodpovednosť za uspokojovanie potrieb svojich i za napĺňanie potrieb druhej strany. Každý z oboch partnerov prispieva i k osobnostnému rastu druhého. To je skutočná podstata a cieľ lásky. No láska sa ani pre šlachetný cieľ, akým je rast druhého, neuchýli k nátlaku alebo manipulácii. Pretože láska a vzťah sa môžu rozvíjať jedine v prostredí slobody.

Zdravý vzťah je založený na otvorenej komunikácii, pri ktorej obe strany s porozumením a empatiou navzájom odkrývajú svoj vnútorný svet. Blízky vzťah znamená intimitu a komunikovanie svojich radostí, starostí, ale aj zlyhaní a obáv. Pretože spoločne prežívané starosti sa zdajú byť menšie, ľudia o nich potrebujú hovoriť. Obávajú sa však hovoriť o svojich zlyhaniach alebo obavách či úzkostiach, pretože sa tým stávajú zraniteľnými. V zdravom vzťahu sa ľudia

nemusia obávať zneužitia informácií. Naopak, vzájomná dôverná komunikácia ich vzťah ešte utužuje.

Neuhraditeľnou podmienkou kvalitného vzťahu je *vzájomná oddanosť a vernosť*. Vzťah sa môže rozvíjať len v prostredí úplnej dôvery, vo vedomí, že ma ten druhý nezradí, že zostane danému záväzku verný. Vernosť vo vzťahu je v dnešnej uvoľnenej spoločnosti pre mnohých ľudí neprijateľná, pretože myslia sebecky. Ide im najmä o vlastné šťastie a nemyslia na potreby toho druhého.

Väčšina mladých ľudí sa domnieva, že základom šťastného manželstva je *nájdenie toho „správneho“ náprotivku*. Myslia si, že keď nájdu optimálne atraktívneho partnera, vzdelaného, finančne zabezpečeného, s dobrými povahovými vlastnosťami a schopnosťami, ich manželstvo sa zaručene vydarí. A zabúdajú na to, že *rovnako dôležitou – alebo ešte dôležitejšou podmienkou* úspešného manželstva je ich neskoršie obojstranné úsilie a obeť, ktoré prinesú. Teda uplatňovanie základných princípov lásky, odpustenia, úcty, komunikácie. Tí, ktorí budovaniu svojho manželstva venujú poctivé úsilie a ktorí v tejto oblasti zakúšajú Božie vedenie a pomoc, majú väčšiu šancu než tí, čo sa zamerajú iba na vyhľadanie „optimálneho“ partnera.

ODPORUČENÉ ČÍTANIE:

List Efezanom 5,21-33; kniha Manželstvo je vzťah, Larry Crabb, str. 106n

---

6. NEBEZPEČENSTVO VO VZŤAHOCH: MY A HRIECH

A. Zástěra

Aký je to rozdiel vidieť prvého človeka, ako diskutuje o hriechu – či už je to Eva s hadom, alebo Adam s Evou – a porovnať túto situáciu s Ježišom Kristom, ktorý sa pri pokušení na púšti bráni jasným: „je napísané“. Strohé je napísané... je v ostrom protiklade s filozofovaním a premýšľaním o hriechu. Tieto biblické informácie sú však len špičkou ľadovca, ktorý svedčí

o boji medzi dobrom a zlom. To, čo sa odohráva z 90 % pod hladinou, vo vnútri človeka, Biblia podrobne nepíše. O tom, ako postupuje zlo v myslení človeka, však vie každý z nás svoje. Kde je teda začiatok?

1. PÔDA

Každý má inú pôdu srdca – je ovplyvnená výchovou, genetikou, temperamentom, školou, kamarátmi, spoločnosťou, tým, na čo sa dívame, čo čítame a poslúchame atď. Keď bol niekto „obrábaný“ komfortom a peniazmi, bude citlivý na prejav v tejto oblasti. Keď bol „skypovaný“ impulzmi o kariéru, bude reagovať na ponuku vplyvného postavenia. A keď niekto bude motivovaný k službe, bude pre neho vhodný podnet impulzom na pomoc druhým.

2. PODNET

Je to malé semienko dopadajúce na pôdu nášho srdca a čo z neho vzíde, záleží na pôde. Ako je pripravená, akého druhu je a ako bola hnojená. Sú podnety, za ktoré nesieme vlastnú zodpovednosť, ale je dosť tých, ktoré v živote prichádzajú samy a my ich nie sme schopní ovplyvniť. Na rozdiel od pôdy, ktorú môžeme dlhodobo pripravovať – aj keď jej základ dedíme po predkoch.

3. UPÚTANIE POZORNOSTI

Rôzne podnety na nás pôsobia, či chceme, alebo nechceme, ale na pôde nášho srdca záleží, či im dáme podmienky na vyklíčenie, alebo nie.

4. VYHODNOTENIE

Súvisí priamo s podnetom, ktorý sme zaregistrovali. Vplyvy, ktoré nás usmerňovali a pôda, ktorá je pre určitý druh zrna pripravená, sú usmerňované našim hodnotiacim systémom v myslení. A my buď prijíame, alebo zamietame siatbu. Nebezpečná siatba môže buď prestať a nikdy nevzísť, alebo naopak zapustiť korieňky – a pri svojom raste zostane ešte dlho skrytá, kým priniesie horké a trpké ovocie. Do tejto fázy patrí známy starý výrok: „Havrany môžu lietať nad našimi hlavami, ale nesmú si na nich urobiť hniezdo.“

5. PREMÝŠĽANIE

Nejde tu o vyhodnotenie pre a proti, ale o ďalšie polemizovanie a zvažovanie, čo by sa stalo, keby som

tomuto podnetu uvoľnil priestor. V tomto momente začína bujniť vlastný hriech, teda vo chvíli, keď človek pochopí, že siatba nie je dobrá, ale napriek tomu o nej ďalej premýšľa. V prípade, že bola užitočná, treba premýšľať, ako zhodnotiť a rozvinúť tento dobrý impulz.

6. TÚŽBA

Pri opätovnom prehodnocovaní silnie túžba zaoberať sa tým, čo ma zaujalo. Ak je podnet kladný, taká túžba je užitočná a posilňujúca a pripravuje cestu na realizáciu ušľachtilého diela. Ak ide o zlú vec, celé myslenie je usmerňované na zlú cestu a poradie hodnôt sa u človeka začne meniť. Svoj dobrý základ ne stráca hneď, ale zlá túžba sa usiluje stále viac o popredné postavenie. Takéto túžby sú u človeka najmä na začiatku ťažko rozpoznateľné. Ako na dlani ich vidí jedine náš Spasiteľ. On vie, čo tieto deštruktívne sny a túžby môžu priniesť. Preto nám ponúka znovuzrodenie, ktoré nie je nič iné než to, čo povedalo jedno dvanásťročné dievča pred krstom: „Pred znovuzrodením som utekala za hriechom, ale teraz utiekam pred ním.“ Ako by to vyzeralo, keby sme poznali túžby a sny jeden druhého. Keby sme vedeli, na čo ten druhý práve myslí... Boli by sme schopní spolu žiť? Ale náš Pán toto všetko vidí. A pretože pri jeho druhom príchode na túto zem bude zmenené naše telo, nie naša myseľ, ustavične na nás pôsobí, aby sme už teraz mali čisté myslenie. Aby sme už teraz prežívali posvätenie. Potom, keď bude raz nepriateľ spasenia zničený, nebude nás mať už kto pokúšať. Ale ak by sme si slabosti a hriech obľúbili, nič by nám nepomohlo, aj keby nás satan už nemohol pokúšať, pretože naše osvojené neresti by nás ovládali naďalej.

7. CHCENIE

Skazené srdce sa už neuspokojí s premýšľaním a snívaním o hriechu, ale chce ho vykonať. Jemný a tichý hlas ešte stále pôsobí, aby odradil človeka od pádu, ale ak ten necháva čoraz väčší priestor zlu, hlas slabne.

8. ROZHODNUTIE

V tejto chvíli už ide o plánovanie a hľadanie konkrétnej príležitosti, kedy krádež, pomstu, alebo manželskú neveru vykonať. Sily temna sú v plnej

pohotovosti a spolupracujú s páchatelom tak, že mu pripraví vhodnú príležitosť. Hriechnik sa dobrovoľne rozhoduje potláčať Boží varovný hlas.

9. CESTA K ČINU

Ani teraz ešte okolie nevidí, aký boj sa odohráva v človeku. Sily dobra a zla sa mobilizujú vo veľkom spore. Ešte je možné zastaviť pád, po ktorom vždy nasledujú doživotné následky.

10. ČIN

11. USPOKOJENIE

Je to podobné uspokojenie, aké prežila žena v raji. „Keď jedla, zdalo sa jej, že cíti oživujúcu silu a predstavovala si, že vstupuje do vyššieho stavu bytia, preto bez obáv trhala a jedla.“ (PP 30) Človek však čoskoro zistí, že naplnená túžba a prežívaná eufória netrvať dlho.

12. PÁD

Výčitky s hlbokým prepadosť nastávajú u každého, kto nie je zvyknutý v danej oblasti opakovane hrešiť. Iba človek zvyknutý páchať hriech a ktorý si umlčal svedomie, nevníma svoj pád. Hnacou silou do ďalších zlých skutkov sa mu stáva vlastné uspokojenie. No pre „začiatočníka“ sú výčitky svedomia, rozpoltenosť a vnútorný nepokoj natolko silné, že ich musí okamžite riešiť. A vtedy sú iba dve možnosti:

- a) pokánanie
- b) zdôvodňovanie

Milujúci Spasiteľ je ochotný prijať hriechnika a urobí všetko pre to, aby sa stratený človek vrátil. Následky činu bývajú trvalé, no stratený pokoj a odpustenie sa napriek tomu môžu vrátiť. Žiaľ, mnohí ľudia volia cestu zdôvodňovania a sebaobhajovania. Stratili česť a úctu sami k sebe, preto sa ju znovu snažia dosiahnuť posadením vlastného ja na trón. Ako často a celkom bez ostychu sú vinníci schopní obhajovať svoj čin. Vysvetľovať, že museli odísť od partnera, že ten nový ich potreboval, že sa za to modlili, že majú istotu Božieho vedenia a podobne. Pritom je ich konanie v úplnom rozpore s Božím slovom a oni to podvedome vedia. Nepočúvajú žiadnu radu a sami sebe sú si radcami. Podobne človek vystupuje aj v prípade podvodu, daňového

úniku, hrubosti voči druhému, holdovania koničkom, neresti a pod. Stále je však nádej. Je tu Boh, ktorý s nami nekončí. A vždy sa nájdú aj tí, ktorí príhovornými modlitbami a záujmom o padajúceho človeka bojujú za jeho vyslobodenie. Prečo však musí dôjsť všetko až tak ďaleko, keď by sa to mohlo skončiť už pri štvrtom bode?

---

7. DUCHOVNÝ ZÁKLAD MANŽELSTVA: MY A KRISTUS

A. Zástěra

Vidím to stále celkom živo, prvýkrát som listoval v Biblii a hľadal Desiat Božích prikázaní. Trvalo mi dlho, než som ich našiel, ale presvedčenie, že Desatoro je dôležité pre život kresťana, mi dodávalo trpezlivosť. Keď som si konečne prečítal prvé prikázanie, začal som s týmto presvedčením polemizovať. Dokonca mi napadlo, že je to sebecké – chciť od druhých, aby rešpektovali výlučne Boha. Vďaka Ježišovi Kristovi, jeho pokore, službe a odovzdaniu sa ľuďom – keď sa stal sluhom a prijal úlohu toho najpokornejšieho človeka, som pochopil, že Boh nepotrebuje byť na 1. mieste kvôli sebe. To my ho potrebujeme mať ako prioritu, inak si nájdeme iných bohov. A najhoršia modloslužba, ktorej môžeme prepadnúť, je umiestniť na prvé miesto svoje ja. Kedysi som si myslel, že Boh je sebec. A pritom je to on, kto nás chce zachrániť pred naším nebezpečným ja. Stvoriteľ nepotrebuje pre svoju existenciu našu službu ani netúži vyniknúť na poprednej pozícii hodnotového rebríčka. Môžeme hovoriť iba o tom, že má radosť z nášho nasledovania. Chce, aby sme boli šťastní a získali večný život. Keby to bolo možné tak, že na prvom mieste by stál niekto iný, Boh by z lásky k nám rád uvoľnil svoju pozíciu. No my už dnes vieme, že pred úhlavným nepriateľom vlastného ja môžeme zvíťaziť len tak, že dáme prednosť nášmu Pánovi.

Ako môžeme milovať niekoho, koho nevidíme? Je to možné napríklad vďaka svedectvu Biblie a našim predstavám o ňom. Ale Boh určil, ako ho máme milovať. Ten, kto prijíma svojho blížneho, prijíma samého Stvoriteľa. A kto má niečo proti človeku, ten Boha nepozná, učí nás apoštol Ján. Sám Ježiš Kristus nám hovorí, že návšteva chorého alebo ponúknutý pohár vody je službou, ktorú sme urobili Jemu – samotnému Bohu. Veľmi dobre to vieme, ale ako často túto základnú kresťanskú násobilku uplatňujeme?

Ako poznáme, že máme Boha na 1. mieste vo svojom živote? Podľa toho, koľko času venujeme Jemu alebo službe ľuďom? Najviac času venujeme práci a spánku. Teda v množstve odovzdaného času to asi nebude. Máme azda nejaký „duchomer“, ktorý si dáme pod pazuchu a zmeriame ním svoju zbožnosť? To, či máme Boha na prvom mieste, prezradia zaťažkávacie skúšky života (choroba, strata zamestnania, úmrtie blízkeho atď.) O tom, ako sa zachováme v sťažených chvíľach života, rozhodujú každodenné udalosti. Malé veci, ktoré nás trvalo ovplyvňujú, a pritom ich často ani nevnímame. Sú to maličkosti, ale práve tie ukazujú, kto sme a rozhodujú o tom, kým budeme (vrátená kniha, označený cestovný lístok, prednosť vo dverách, úsmev pre za-

mračeného, trpezlivosť pri čakaní, včasné zastavenie sa pri množstve jedla, malý darček, poskytnutie lepšieho miesta atď.) Stále sa odohráva boj, na ktorého konci zostane sedieť na tróne buď Boh, alebo ja.

Ako je možné byť stále s ním? Jedna staručká sestra vravievala: „Kresťanstvo je ako piecka, do ktorej sa musí prikladat.“ Je to výstižný obraz o tom, koľko práce a času treba najskôr na založenie ohňa v peci. A keď sa všetko podarí, v miestnosti začítame príjemné teplo a my si môžeme odpočinúť a užívať pohodu... no aj vtedy musíme dávať pozor, aby sme nezabudli znovu priložiť. Ako sa udržuje oheň? Prv, než teplo klesne, treba myslieť na priloženie. Ak sa na chvíľu zabudneme, piecka vyhasne a proces zakladania ohňa sa začína znovu. Sýtíme sa Božím slovom, modlíme sa, pestujeme spoločenstvo, lebo vieme, že kresťanstvo sa nedá žiť v izolácii, a tak udržujeme duchovný oheň. Pohľad upriamujeme na Pána, ktorý nás miluje tak, ako žiada prvé prikázanie. Naše ja je ako korková zátka, ktorá sa ustavične vynára na hladinu. To je naša prirodzenosť. Ale Ježiš Kristus nás vedie k prijatiu novej prirodzenosti. Vďaka Bohu za jeho trpezlivosť a odpustenie, pretože keby len trochu konal tak, ako my zaobchádzame so svojimi najbližšími, boli by sme už dávno nenávratne stratení.

Týždeň Kresťanského domova 2010
ZÁKLADY A STAVBA MANŽELSTVA

Aleš Zástěra
Josef Hrdinka

Vydalo oddělení křesťanského domova
Česko-Slovenské unie CASD
Vydání první, Praha 2010
Zodpovedná redaktorka: Darina Matisová
Sazba Stanislav Staněk
Vytiskly Těšínské papírny, spol. s r. o.